

บทสรุปและวิเคราะห์

จากการศึกษาถึงปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างไทย - ลาว ในช่วงตั้งแต่ ปี พ.ศ.2518 เป็นต้นมาพบว่า บางปัญหาก็เป็นปัญหาที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ และบางปัญหาก็เกิดขึ้นใหม่ ปัญหาที่วิทยาลัยนิพนธ์ศึกษามีทั้งสองอย่าง ปัญหา 3 หมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ปัญหาบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก และปัญหาการปฏิบัติการณ์ของหน่วยปฏิบัติการคานลำน้ำโขง (นบข.) นั้นเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ ส่วนปัญหาผู้อพยพพลัดถิ่นชาวลาวในประเทศไทย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ แต่ปัญหาดังกล่าวนี้นักปัญหามีความรุนแรงหรือมีอัตราส่วนที่สูงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นับตั้งแต่ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสใน ปี พ.ศ.2496 ซึ่งแต่ละปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยอย่างเห็นได้ชัด

ปัญหาแรกที่ทำการศึกษา คือปัญหาผู้อพยพพลัดถิ่นชาวลาวในประเทศไทย แม้จะเป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นเมื่อลาวได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ใน ปี พ.ศ.2518 แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่แสดงถึงความขัดแย้งที่รุนแรงเป็นครั้งแรกภายหลังจากที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์แม้สถานการณ์สู้รบในอินโดจีนได้ยุติลงแล้ว แต่การอพยพหลบหนีออกนอกประเทศของผู้อพยพชาวลาวก็ทำให้อยู่ติดใจไม่ อดใจเฉพาะในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมา กลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สาเหตุในการอพยพหลบหนีนั้นนอกเหนือจากสาเหตุทางด้านการเมืองแล้ว ในระยะหลังนี้ผู้อพยพชาวลาวจำนวนมากหลบหนีออกนอกประเทศด้วยเหตุผลอื่นเช่น ความยากลำบากทางเศรษฐกิจ การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น จนถึงปัจจุบันมีผู้อพยพพลัดถิ่นชาวลาวที่อยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนถึง 326,675 คน อดแยกเป็นผู้อพยพพลัดถิ่นชาวลาวจำนวน 205,251 คน และชาวเขา 121,424 คน ซึ่งผู้อพยพพลัดถิ่นชาวลาวเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้กับประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงินและการเลี้ยงดูจากต่างประเทศ รวมทั้งการรับบังคับหลักแหล่งในประเทศที่สาม แต่

ความช่วยเหลือดังกล่าวดำเนินไปในขอบเขตที่จำกัด เช่น ใน ปี พ.ศ.2530 สามารถส่งผู้อพยพลี้ภัยชาวลาวไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามได้เพียง 18,279 คน จากจำนวนผู้อพยพชาวลาวทั้งสิ้น 326,675 คน และผู้อพยพลี้ภัยจำนวนมากที่ยังคงเหลืออยู่ เหล่านี้ได้สร้างปัญหาและภาระให้กับประเทศไทยเป็นอย่างยิ่งทั้งในด้านงบประมาณที่จะต้องเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้มารับผิดชอบในเรื่องนี้ รวมถึงลดถึงความมั่นคงปลอดภัยของประเทศที่เกิดจากผู้อพยพลี้ภัยชาวลาวเหล่านี้ รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนที่จะรับไว้เป็นการชั่วคราว ทำให้ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ต้องเดินทางไปประเทศที่สามหรือเดินทางกลับประเทศตน แต่ลาวก็พยายามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมรับกลับ รัชชอ้างว่าฝ่ายลาวยังไม่สามารถจะรับตัวไว้ได้ เพราะเกรงว่า รัฐบาลไทยจะส่งผู้อพยพชาวลาวเหล่านั้นกลับไปบ่อนทำลายในลาว¹ รัชชใน ปี พ.ศ.2530 ประเทศไทยสามารถส่งผู้อพยพลี้ภัยชาวลาวเหล่านี้กลับประเทศตนได้เพียง 70 คนเท่านั้น จึงก่อให้เกิดข้อขัดแย้งที่ยืดเยื้อระหว่างไทยกับลาวในเรื่องผู้อพยพลี้ภัยชาวลาวดังกล่าว

ปัญหาที่สอง คือปัญหาการปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำราช (นบข.) เป็นปัญหาข้อขัดแย้งที่รุนแรงที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมของสนธิสัญญาแบ่งเขตพรมแดนไทย - ลาวในแม่น้ำราชระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการกำหนดที่ฝ่ายไทยเสียเปรียบเพราะไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของการแบ่งเขตน้ำตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นมาตรฐานสากล เพราะสนธิสัญญาได้กำหนดว่าที่คานแม่น้ำราชที่ไม่มีเกาะ ร่องน้ำลึก (Thalweg) ย่อมเป็นเส้นเขตแดน และที่มีเกาะก็ให้ถือร่องน้ำลึกระหว่างเกาะกับฝั่งไทยเป็นเส้นเขตแดน

เมื่อลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสใน ปี พ.ศ.2496 แนวพรมแดนไทย - ลาว ในแม่น้ำราชก็ยังมีได้มีการเจรจาแก้ไขให้ถูกต้องยุติธรรม ซึ่งได้นำไปสู่การกระทบกระทั่งตามพรมแดนในแม่น้ำราชระหว่างไทย - ลาวอยู่เสมอมา

¹ เหตุการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ลาว - ไทย ใน 10 ปีที่ผ่านมา (สำนักข่าวสารประเทศลาว, เวียงจันทน์) หน้า 15 - 16.

แต่ก็สามารถผ่อนปรนกันได้จนกระทั่งใน ปี พ.ศ. 2518 เมื่อลาวเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ ปัญหาข้อขัดแย้งของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นบข.) ก็ได้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกันอย่างรุนแรงเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน และหลังจากนั้นฝ่ายลาวก็ได้ยิงเรือของหน่วย นบข. ของไทยอีกหลายครั้ง ทั้งนี้เพราะลาวไม่มีลักษณะประนีประนอมดังแต่ก่อน การปะทะกันของหน่วย นบข. กับทหารประเทศลาวจึงเกิดขึ้น ภัยฝ่ายลาวอ้างว่าเรือ นบข. ของไทยละเมิดน่านน้ำลาว แต่ฝ่ายไทยได้ปฏิเสธโดยอ้างว่าได้ลาดตระเวนอยู่ในเขตไทย นอกจากนี้ลาวยังกล่าวหาไทยอยู่ตลอดเวลาว่าละเมิดสนธิสัญญา ปี พ.ศ. 2469 (ค.ศ. 1926) ที่ห้ามนำเรือรบมาประจำการในแม่น้ำโขง อย่างไรก็ตามลาวเองก็ได้ละเมิดสนธิสัญญาดังกล่าวเช่นเดียวกัน เพราะลาวก็มีเรือตรวจการในลักษณะเช่นเดียวกันกับเรือ นบข. ของไทยที่ได้รับมาจากเรือรบประจำการอยู่ในแม่น้ำโขงเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างหน่วยลาดตระเวนในแม่น้ำโขงทั้งของไทยและลาว

นอกจากนี้เหตุการณ์อันก้าวร้าวของฝ่ายรัฐบาลลาวต่อไทยจากการโจมตีเรือ นบข. และการไม่มีลักษณะประนีประนอมของฝ่ายลาวนั้น ทางฝ่ายผู้นำไทยรวมทั้งอดีตผู้นำรัฐบาลไทยบางคนเชื่อว่า เป็นผลมาจากการขึ้นำของเวียตนาม ซึ่งมีอิทธิพลครอบงำลาวทั้งในทางการเมืองและการทหาร และต้องการสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นระหว่างไทยกับลาว อย่างไรก็ตามปัญหานี้จะลดความรุนแรงลงจนถึงขั้นทำให้ยุติได้ หากทั้งฝ่ายไทยและลาวมีความจริงใจต่อกัน ภัยการบอกลึกอนุสัญญาฉบับ ปี พ.ศ. 2469 และเจรจาทำสนธิสัญญาใหม่แทน ภัยตกลงกันให้ชัดเจนเกี่ยวกับปัญหาการใช้ลำน้ำโขง ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องนี้จะหมดไปเป็นที่สุด

ปัญหาที่สาม ที่ทำการศึกษาคือปัญหา 3 หมู่บ้าน คือบ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่าง ภัยฝ่ายลาวอ้างว่า 3 หมู่บ้านดังกล่าวเป็นของลาวภัยขึ้นอยู่กับคำแสง (คำบล) บ้านใหม่ เมือง (อำเภอ) บากลาย แขวง (จังหวัด) เวชบุรี ความแผนที่และสนธิสัญญาระหว่างสยาม - ฝรั่งเศส ปี พ.ศ. 2447 (ค.ศ. 1904) และ พ.ศ. 2450 (ค.ศ. 1907) ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่าให้เข้าน้ำเป็น

เส้นแบ่งเขตแดนไทย - ลาว ในขณะที่รัฐบาลไทยอ้างว่าเป็นของไทย ฤษยทั้ง 3 หมู่บ้านนี้อยู่ในเขตการปกครองของตำบลม่วงเจ็ดต้น กิ่งอำเภอบ้านระกาสอง จังหวัดอุตรดิตถ์ ความแผนที่ไทยทำขึ้นจากภาพถ่ายทางอากาศใน ปี พ.ศ.2521 ซึ่งมีรายละเอียดที่ชัดเจนกว่าแผนที่ความสนธิสัญญา ปี พ.ศ.2447 และ พ.ศ.2450

กรณีปัญหา 3 หมู่บ้านได้เกิดเป็นปัญหาข้อขัดแย้งขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ทางหลวงของไทยได้ตัดถนนเข้าไปในบริเวณ 3 หมู่บ้าน ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2527 และได้เกิดการปะทะกับทหารลาวอย่างรุนแรง ซึ่งฝ่ายลาวก็ได้ยื่นประท้วงการกระทำของไทย และกล่าวหาว่าฝ่ายไทยละเมิดข้อตกลงในแถลงการณ์ร่วม ปี พ.ศ.2522 แต่ฝ่ายไทยก็ได้ยื่นประท้วงตอบโต้ข้อกล่าวหาของลาว ซึ่งได้กล่าวหาว่าเหตุการณ์ครั้งนี้เป็น "การวางแผนล่วงหน้า" ของไทย แต่ไทยกล่าวหาว่าเวียตนามเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการประท้วงอย่างรุนแรงของลาวในครั้งนี้ เนื่องมาจากต้องการที่จะทำลายภาพพจน์ของไทย และไม่ต้องการให้ลาวและไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

อย่างไรก็ตามทั้งสองฝ่ายก็สามารถเปิดการเจรจากันได้ ฤษยมีการเจรจกันครั้งแรกระหว่างวันที่ 21 - 23 กรกฎาคม พ.ศ.2527 และการเจรจครั้งที่สองในระหว่างวันที่ 6 - 15 สิงหาคม พ.ศ.2527 เนื่องจากฝ่ายลาวยืนยันว่า 3 หมู่บ้านเป็นของลาวอย่างแน่ชัดและเรียกร้องให้ไทยถอนทหารออก ฤษยเร็วพร้อมทั้งชดเชยค่าเสียหายแก่ประชาชนใน 3 หมู่บ้าน ฝ่ายไทยได้เสนอให้มีการส่งคณะสำรวจร่วมกันทั้งสองฝ่ายเข้าไปเพื่อพิสูจน์ทราบ แต่ฝ่ายลาวก็ได้ปฏิเสธข้อเสนอของไทย

จากความล้มเหลวของการเจรจาระหว่างไทยกับลาว ทำให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงอีก ซึ่งมีผลทำให้ทั้งสองฝ่ายยื่นหนังสือประท้วงต่อองค์การสหประชาชาติในเดือนกันยายน พ.ศ.2527 กล่าวหากันและกันว่าทำการขั้วและละเมิดพรมแดน ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ.2527 เอกอัครราชทูตลาวประจำองค์การสหประชาชาติได้ร้องเรียนต่อคณะมนตรีความมั่นคงให้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ฝ่ายไทยได้แก้ข้อกล่าวหาของลาวว่าเป็นกรณีวิสามัญชนเชื้อของลาว เพื่อที่จะ

ทำร้ายเหยียดเชื้อชาติและเหยียดคนในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งในคณะมนตรี
ความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติ แต่ในที่สุดประเทศไทยก็ได้รับเลือกตั้ง
เข้าเป็นสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2527

จากนั้นมาลาวและไทยก็ไม่ได้มีการเจรจาปัญหา 3 หมู่บ้านกันอีก
แม้ว่าฝ่ายลาวจะเสนอให้เปิดการเจรจากันอีกก็ตาม แต่ฝ่ายไทยได้ปฏิเสธโดยให้
เหตุผลว่า บรรยากาศของการเจรจายังไม่เอื้ออำนวยและลาวไม่มีท่าทีจะ
ร่อนอ่อนผ่อนปรนแต่ประการใด ดังนั้นปัญหา 3 หมู่บ้าน ระหว่างไทยกับลาวจึงยังคง
เป็นประเด็นข้อขัดแย้งที่ยังไม่ยุติ

ปัญหาสุทหาย คือปัญหาหมู่บ้านร่มเกล้า ทั้งฝ่ายไทยและลาวต่างก็อ้าง
ว่าคนมีสิทธิอธิปไตยเหนือพื้นที่หมู่บ้านร่มเกล้า ฝายฝ่ายลาวอ้างว่าเป็นของลาว
ฝายฝายอยู่กับคาแสง (คำบล) บ่อแคน แขวง (จังหวัด) ไชยบุรี ในขณะที่รัฐบาล
ไทยอ้างว่าเป็นของไทย ฝายฝายอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก

ทั้งฝ่ายไทยและลาวยึดถือสนธิสัญญาระหว่างฝรั่งเศส - สยาม ปี พ.ศ.
2450 (ค.ศ. 1907) ซึ่งระบุว่า "ทางค้ำหลวงพระบาง เส้นพรมแดนลากจาก
แม่น้ำโขงค้ำน้ำใต้ที่ตรงปากลำน้ำเหือง และลากไปค้ำน้ำเหืองขึ้นไปจนถึง
แหล่งกำเนิดซึ่งอยู่ในภูเมียง จากที่ตรงนั้นเส้นพรมแดนลากไปค้ำน้ำระหว่าง
แม่น้ำโขงกับลำน้ำเจ้าพระยาจนถึงลำแม่น้ำโขง ณ ตรงจุดที่เรียกว่าแก่งผาเด" ^๓
อันเป็นไปตามเส้นพรมแดนที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการปักปันเขตแดนที่ทำ
ไว้เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2449 (ค.ศ. 1906) แต่ฝ่ายลาวกลับอ้างว่า
ภูเขามือในสนธิสัญญาคือภูสอยดาว ซึ่งประเทศไทยก็ไม่ยอมรับฝายฝายจาก
แผนที่ประกอบสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ปี พ.ศ. 2447 และ 2450 และ
แผนที่ของกรมแผนที่ทหารบกซึ่งจัดทำฝายฝายใช้ภาพถ่ายทางอากาศ รวมทั้งแผนที่ของ
ทางการลาวซึ่งฝายฝายเป็นผู้จัดทำขึ้น ก็ยังยึดถือค้ำน้ำภูเขามือเช่นเดียวกัน
อีกทั้งลาวค้ำน้ำแผนที่ของไทยซึ่งจัดทำฝายฝายกรมแผนที่ทหารบกที่เลิกใช้ไปแล้วอ้าง
คือแผนที่หมายเลข L 708

ปัญหานี้ได้รุนแรงขึ้นจนถึงขั้นมีการใช้กำลังต่อกันในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2530 แต่การใช้กำลังก็สามารถยุติลงได้หลังจากมีการแลกเปลี่ยนหนังสือกันระหว่างนายเกรสร พรหมวิหาร นายกรัฐมนตรีลาวกับพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีไทย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 รัชชานันทน์ทั้งสองฝ่ายทำการหยุดยิงทันทีตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 และให้ทั้งสองฝ่ายแยกกำลังทหารออกจากกันจากแนวปะทะฝ่ายละ 3 กิโลเมตร รวมทั้งให้มีการจัดตั้งคณะเจ้าหน้าที่ประสานงานทางทหาร เพื่อพิสูจน์ทราบ ตรวจตราและประสานการปฏิบัติความตกลงข้างต้น

ต่อมาได้มีการเปิดการเจรจาทางการทูตขึ้น 2 ครั้ง คือครั้งแรกมีขึ้นที่ประเทศไทย เมื่อวันที่ 3 - 4 มีนาคม พ.ศ. 2531 และครั้งที่สองมีขึ้นที่กรุงเวียงจันทน์เมื่อวันที่ 17 - 18 มีนาคม พ.ศ. 2531 แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะยังไม่อาจตกลงกันในเรื่องแผนที่ได้ ฝ่ายลาวไม่ยอมรับข้อเสนอของไทยในการตั้งคณะกรรมการเขตแดนเฉพาะกิจไทย - ลาว เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนที่มีอยู่ระหว่างกัน รัชชานันทน์ทั้งสองฝ่ายและนักบันทึกเขตแดนวิจัยยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมบนพื้นฐานของสนธิสัญญา แต่กลับพยายามเรียกร้องให้ไทยยอมรับเงื่อนไขของฝ่ายลาวที่ต้องการให้พิจารณาปัญหาเส้นเขตแดนก่อนแล้ว จึงค่อยจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อบันทึกเขตแดน

ดังนั้นปัญหาหมู่บ้านร่วมเกลีระหว่างไทยกับลาว จึงยังคงเป็นประเด็นข้อขัดแย้งที่ยังไม่ยุติ และการเจรจาทางการทูตครั้งที่ 3 ยังไม่สามารถจะมีขึ้นได้ เพราะประเทศไทยได้ตั้งเป็นเงื่อนไขให้ฝ่ายลาวรับหนังสือทั้ง 2 ฉบับ ในการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมบันทึกเขตแดนไทย - ลาวก่อน การเจรจาจึงจะดำเนินต่อไปได้

ในการดำเนินนโยบายของไทยต่อลาว เกี่ยวกับปัญหาข้อขัดแย้งดังกล่าว ข้าราชการรัฐบาลไทยในช่วงนั้น ได้ดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวกว่าที่เคยดำเนินมาในช่วงก่อนหน้า ปี พ.ศ. 2518 เช่นนโยบายการปิดพรมแดน ซึ่งถูกนำาใช้ในปีครั้งแรกในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518 ภายหลังจากที่หน่วยปฏิบัติการตาม

ลำน้ำโขง (นบข.) ของไทยถูกทางฝ่ายลาวยิง และกรณีปัญหาบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก ที่ประเทศไทยได้ยื่นริบขายการบิณฑรมแดนและเปิดเพียงบางจุด กับลาวอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่รุนแรงมีใช้น้อย เพราะลาวต้องพึ่งพาสินค้าหลักจากประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ริบขายการกำหนดประเภทของสินค้ายุทธปัจจัย ซึ่งถูกนำมาใช้ เป็นครั้งแรกเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งของหน่วยปฏิบัติการคามลำน้ำโขง (นบข.) และถูกใช้ตลอดมาจนถึงกรณีปัญหาบ้านร่มเกล้า และ ริบขายการใช้กำลังซึ่งถูกนำมาใช้กรณีปัญหา 3 หมู่บ้าน และกรณีปัญหาบ้านร่มเกล้า ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยปรากฏมาก่อน ริบขายเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้นำของไทยมองว่านโยบายของลาวมีลักษณะก้าวร้าว และถูกชี้นำโดยเวียคนาม

การที่ลาวทำสนธิสัญญามิตรภาพ 25 ปีกับเวียคนาม ทำให้เวียคนามสามารถให้ความช่วยเหลือทางทหารและเศรษฐกิจกับลาวได้ ซึ่งเท่ากับลาว เปิดทางให้เวียคนามส่งกองทหารเข้ามาประชิดชายแดนไทยริบสละควมยิงขึ้น และการที่ลาวและเวียคนามได้ลงนามในความตกลงเกี่ยวกับการยกเว้นไม้ต้องได้รับ วิชาเข้าประเทศสำหรับเจ้าหน้าที่ทางการทูต เจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของเวียคนามในลาว ¹ ตลอดทั้งการที่นายโกรสร พรหมวิหาร เดินทางไป

---

¹ Martin Stuart Fox, "Laos : The Vietnamese Connection," Southeast Asian Affairs 1980 (Institute of Southeast Asian Studies, Heinemann Asia 1980) p.191.

เวียคนามทุกเดือนเพื่อปรึกษากับผู้นำเวียคนาม^๑ ยิ่งเป็นการทำให้ผู้นำไทยมีความกังวลมากยิ่งขึ้น ว่าอิทธิพลของเวียคนามที่ครอบงำลาวในทุกๆระดับนั้นสามารถทำให้เวียคนามใช้ลาวเป็นทางผ่านเข้ามาคุกคามหรือทำความเสียหายให้กับไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น

Perception of threat ของผู้นำไทยที่มีต่อลาวและเวียคนามจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของไทยต่อลาวเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดแย้งดังกล่าว

---

^๑ เป็นที่น่าสนใจเกกว่าผู้นำรัฐบาลชุดปัจจุบันของลาวนี้ต่างมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับเวียคนาม สำหรับนายไกรสร พรหมวิทาร์นั้นมิบิดาเป็นชาวเวียคนามสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมและปริญญาตรีจากสถานอห เคยได้รับการศึกษาที่มหาวิทยาลัย-เลนิน จากกรจิมินท์ พูดภาษาเวียคนามได้ดีเช่นเดียวกับผู้นำคอมมิวนิสต์ลาวอีกหลายคน ส่วนเจ้าสุภานุวงศ์ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นประธานศูนย์กลางแนวลาวยรักชาติ ก็เคยผ่านการศึกษจากกรุงฮานอย มีภรรยาเป็นชาวญวน ชื่อ ที ก็ นัม เป็นผู้สนใจในลัทธิมาร์กซ์มาก ส่วนผู้นำคนอื่น ๆ เช่น นายภูมิวงศวิจิตร หนูฮัก ภูมิสุวรรณค์ พุน ศรีประเลสิฐ ก็ได้ร่วมงานกับเวียคมินท์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2488 เป็นต้นมา รายละเอียดในเรื่องนี้อ่านได้จาก Joseph J. Zasloff, "Leadership and the Organization of the Pather Lao," Indochina in Conflict (Lexi DC Health and Company, 1972), Joel M. Halpern, Government, Politics and Social Structure in Laos (A Study of Tradition and Innovation. Southeast Asia Studies, Yale University, Monograph Series No. 4, 1964) และ John McBeth, "Laos : The Government under guard," Far Eastern Economic Review Yearbook 1979.

ในการศึกษาปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างไทย - ลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 จนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานว่า ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างไทย - ลาว ได้รุนแรงขึ้น หรือมีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และความไม่ไว้วางใจกันระหว่างรัฐบาลลาวซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์กับรัฐบาลไทยซึ่งต่อต้านคอมมิวนิสต์ ทัศนคติที่สงสัยว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะก้าวก้าวแทรกแซงกิจการภายในของคน จึงไม่มีท่าทีประนีประนอมเมื่อเกิดปัญหารุนแรงขึ้น

2. รัฐบาลไทยมีความเชื่อว่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา พฤติกรรมอันไม่มัลลัษณะประนีประนอมนั้นมาจากการชักนำของเวียคนาม

จากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นแล้วสรุปได้ว่า .

1. นับตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ใน ปี พ.ศ.2518 ความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และความไม่ไว้วางใจกันระหว่างรัฐบาลลาวซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์กับรัฐบาลไทยซึ่งต่อต้านคอมมิวนิสต์ ได้ทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกันระหว่างไทย - ลาว อยู่เสมอมา เพราะต่างก็สงสัยว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะก้าวก้าวแทรกแซงกิจการภายในของคน จึงไม่มีท่าทีประนีประนอมจนถึงกรณีปัญหาบ้านร่มเกล้า

เมื่อกรณีปัญหาบ้านร่มเกล้ายุติลงได้ ภายหลังจากการใช้กำลังของทั้งสองฝ่ายการเจรจายุติข้อพิพาทดังกล่าวสำเร็จในระดับหนึ่ง ในฐานะที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายยุติการใช้กำลัง แต่กระนั้นก็ดี ทั้งสองฝ่ายยังคงไม่ไว้วางใจกัน การประนีประนอมอย่างจริงจังระหว่างกันจึงยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เหตุผลที่สำคัญก็เพราะผู้นำของทั้งสองฝ่ายมีอุดมการณ์ทางการเมืองขัดแย้งกันและต่างก็ระแวงซึ่งกันและกันตลอดเวลา

2. รัฐบาลไทยมีความเชื่อว่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา พฤติกรรมอันไม่มัลลัษณะประนีประนอมของลาวนั้นมาจากการชักนำของเวียคนาม ภายใต้วามสัมพันธ์พิเศษ และเวียคนามก็ทำสนธิสัญญาครอบงำลาว พร้อมกับส่งทหารเข้าไปในลาวนอกจากนี้ยังจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่ม

ประเทศอินโดจีน อยู่เสมอทำให้ผู้นำของไทยเชื่อว่าพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง
เกี่ยวกับปัญหาข้อขัดแย้งดังกล่าวข้างต้นของลาว มาจากการขึ้นของเวียงคานาม
การศึกษายังพบว่า ความเป็นบ้านที่เมืองนองที่มีภาษาและวัฒนธรรม
อย่างเดียวกัน มีความผูกพันกันมาช้านาน ประกอบกับความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ
ภายในประเทศของลาวเอง และบรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศที่ตึงเครียด
ได้มีส่วนสำคัญในการลดระดับความรุนแรงทางด้านอุดมการณ์ และความไม่ไว้
วางใจระหว่างผู้นำทั้งสองฝ่ายซึ่งได้ส่งผลให้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างไทย - ลาว
ในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วลดความรุนแรงลงไปด้วย